

Minister rozwoju regionalnego przedstawia kolejne przybliżenie projektu Założeń Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020 z dnia 20 lipca 2012 r.

Opinię na temat tego dokumentu wyda Zespół s. Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej i Środowiska Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a następnie sama KWRZiST podczas posiedzenia w dniu 26 września br. Projekt ten zostanie także skierowany pod obrady Komitetu Europejskiego, Komitetu ds. Cyfryzacji, Komitetu Stałego, a na koniec będzie przedmiotem prac Rady Ministrów.

Przedkładany projekt Założeń uwzględnia uwagi otrzymane w procesie opiniowania projektu dokumentu zaprezentowanego 21 maja 2012 r. podczas konferencji Miasta w polityce rozwoju.

To bardzo ważny dokument, dla rozwoju nie tylko samych miast, ale również otaczających je obszarów funkcjonalnych.

Projekt zawiera:

- podstawowe definicje związane z krajową polityką miejską,
- podstawowe zasady prowadzenia krajowej polityki miejskiej,
- najważniejsze wyzwania dla Polski w zakresie rozwoju miast i procesów urbanizacji w perspektywie roku 2020,
- zarys celów krajowej polityki miejskiej do roku 2020,
- założenia systemu zarządzania i realizacji krajowej polityki miejskiej.

Zgodnie, bowiem z zapisami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, obszary miejskie należy rozumieć w kategoriach funkcjonalnych a nie administracyjnych oraz rozróżniać według typologii uwzględniającej rolę i znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego tj. na ośrodki wojewódzkie, regionalne, subregionalne i lokalne.

Zgodnie z projektami rozporządzeń regulującymi realizację polityki spójności w UE po 2013 r. wymiar miejski zostanie znacząco wzmocniony. Według propozycji Komisji Europejskiej na zintegrowane działania miejskie kraje członkowskie UE powinny przeznaczyć część krajowej alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a także przygotować specjalne rozwiązania implementacyjne włączające organy poziomu lokalnego w podejmowanie decyzji o wykorzystaniu tego wsparcia. Z tego powodu istotne jest, aby cele i instrumenty krajowej polityki miejskiej zostały określone odpowiednio wcześniej, tak aby umożliwić ich realizację przy pomocy środków strukturalnych UE.

Prezentowany projekt został przygotowany w oparciu o obowiązujące długo- i średniookresowe dokumenty rządowe dotyczące wymiaru terytorialnego polityki rozwoju, prace zespołu ekspertów oraz konsultacje, w których wzięły udział podmioty reprezentujące samorządy terytorialne wszystkich szczebli, instytucje naukowe oraz osoby prywatne.

Poniżej przybliżamy kilka istotnych propozycji zawartych w projekcie Założeń Krajowej Polityki Miejskiej

Obecnie w polskim systemie prawnym, a także w obowiązujących dokumentach strategicznych nie ma jednej spójnej definicji polityki miejskiej. Proponuje się więc następującą definicję krajowej polityki miejskiej: Krajowa polityka miejska jest celowym, ukierunkowanym terytorialnie działaniem państwa na

rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystania ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.

Podmiotem krajowej polityki miejskiej jest rząd i współuczestniczące jednostki samorządu terytorialnego:

- województw,
- powiatów i miast na prawach powiatu,
- gmin miejskich,
- gmin miejsko-wiejskich na obszarach zurbanizowanych, wchodzących w skład obszarów funkcjonalnych miast,
- gmin wiejskich na obszarach zurbanizowanych, wchodzących w skład obszarów funkcjonalnych miast.

Ważnym podmiotem polityki miejskiej mogą zostać także podmioty reprezentujące obszary funkcjonalne największych miast w przypadku powołania ich do życia bądź, wzmocnione prawnie i instytucjonalnie związki samorządów terytorialnych wchodzących w skład miejskich obszarów funkcjonalnych (zgodnie z KPZK 2030, definiowany jest jako układ osadniczy, ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmuje zwarty obszar miejski i powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną).

Tym samym polityka miejska będzie oddziaływać zarówno na obszary gmin miejskich i powiatów grodzkich, jak również wchodzących z nimi w interakcje gmin miejsko-wiejskich i wiejskich.

Do najważniejszych z nich, konstytuujących unikalność krajowej polityki miejskiej wśród innych polityk rozwojowych, można zaliczyć następujące:

- Zasada integralności: podporządkowanie krajowej polityki miejskiej polityce rozwoju,
- Zasada zintegrowanego podejścia terytorialnego,
- Zasada wielopoziomowego zarządzania.

Za najważniejsze wyzwania polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych uznaje się:

- wykorzystanie potencjału głównych ośrodków miejskich i ich obszarów funkcjonalnych do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz zdynamizowania rozwoju kraju,
- wykorzystanie potencjału miast w procesach rozwoju regionalnego na obszarach problemowych o znaczeniu krajowym,
- przeciwdziałanie degradacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej obszarów zurbanizowanych,
- poprawa ładu przestrzennego na obszarach miejskich i powstrzymanie żywiołowej suburbanizacji,
- poprawa jakości zarządzania i współpracy na obszarach miejskich, w tym na obszarach funkcjonalnych miast,
- wyzwania horyzontalne, które w specyficzny sposób ujawniają się w miastach,
- infrastruktura transportowa, w tym transport publiczny na obszarach miejskich,
- stały monitoring zjawisk społeczno-przestrzennych w obszarach miejskich.

Najważniejsze cele krajowej polityki miejskiej do roku 2020

Strategicznym celem krajowej polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Miasta mają być dobrym miejscem do życia, z którym mieszkańcy identyfikują się, i w którym chcą mieszkać.

Do roku 2020 proponuje się następujące cele krajowej polityki miejskiej:

1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia
2. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu
3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich
4. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji
5. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych

Realizacja działań związanych ze zrównoważonym rozwojem miast, wspieranych środkami polityki spójności za pośrednictwem ZIT, będzie zależna od spełnienia odpowiednich warunków przez funkcjonalne ośrodki miejskie. Dla zwiększenia jakości tych działań niezbędne jest wprowadzenie obowiązku przygotowania strategii rozwojowych obejmujących jednostki administracyjne wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego lub/i przygotowanie odpowiednich planów zagospodarowania przestrzennego, co oznacza z kolei konieczność uprzedniego dokonania delimitacji obszarów funkcjonalnych.

Głównym źródłem finansowania krajowej polityki miejskiej będą środki krajowych podmiotów uczestniczących w jej realizacji, uzupełniane przez środki strukturalne UE oraz przez właściwe ukierunkowanie działań inwestycyjnych realizowanych ze środków budżetu państwa.

W ramach środków strukturalnych UE istotnym instrumentem rozwoju miast będą Zintegrowane Inwestycje Terytorialne realizowane na obszarach miejskich. Wsparcie realizowane za pośrednictwem ZIT będzie w szczególności finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. 5% alokacja krajowa na ten cel będzie oznaczona w osiach priorytetowych oraz działaniach w ramach regionalnych programów operacyjnych (dedykowane środki wydzielone jako część algorytmu podziału środków EFRR na województwa). Uzupełnieniem obowiązkowej alokacji EFRR będą środki EFS z programów zarządzanych na poziomie regionalnym oraz ewentualnie dodatkowe środki EFRR, oraz środki Funduszu Spójności zarządzane w ramach programów operacyjnych na poziomie krajowym. Decyzja w tej sprawie będzie wynikiem ustaleń w zakresie szczegółowej zawartości umowy partnerstwa oraz poszczególnych programów operacyjnych.

Poniżej pełna treść projektu Założeń Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2020 z dnia 20 lipca 2012 r.